

Prenumeration kan ske å Tjänarinneföreningens exp., Grefteuregatan 20 C. Pris för helt år 35 öre. Lösnummer 5 öre.

Tjänarinne-Bladet 1906.

Då Stockholms Tjänarinneförening — efter att föregående år hafva utgifvit två lösa nummer — från och med i år utger andra årgången af Tjänarinne-Bladet, är det med förhoppning om, att tidningen skall mötas med glädje och intresse af den kår för hvilken den hufvudsakligast är ämnad, nämligen tjänarinnorna. Som det är vår önskan, att tidningen skall sprida upplysning inom kåren, kommer den att utom frågor som röra tjänarinnornas eget fack — dels deras arbete, dels deras organisation — äfven att behandla andra aktuella frågor, hvilka böra intressera hvarje samhällsmedlem, såsom arbetare- och nykterhetsrörelsen, kvinnosaken, Kooperationen m. fl.

Då vi vi från flera håll fått löfte om medverkan, tro vi att den skall kunna fylla de anspråk som komma att ställas på densamma.

Tidningen utkommer under året sex gånger och kostar 35 öre, postbefordringsafgiften inberäknad.

Prenumeration kan ske, inom Stockholm på Tjänarinneföreningens expedition, Grefteuregatan 20 C, och i landsorten genom att till samma ställe med postanvisning insända 35 öre och tydlig adress.

Red.

Huru bör handelsverksamheten läggas?

Handelsverksamheten har på relativt kort tid utvecklats sig mycket hastigt. Och det egendomliga med denna utveckling är att den skett utan gemensam organisation och utan bestämd plan. Enhvar som därtill har lust har rätt att slå sig på affärer och bli affärsman. Ingen begränsning af antalet handlande finnes. Helt öfverlämnas det åt enskildas initiativ att betjäna allmänheten. För få handlare har man ej anledning beklaga sig öfver, om undantag göres för platser där jordägare monopoliserat handeln. Däremot har man anledning att beklaga sig öfver för många handlande.

I korthet kunna vi säga att utvecklingen skett planlöst, på måfå i st. f. efter ordnade principer.

Se t. ex. på det oerhörda antal handelsbutiker, som för närvarande finnas! Äro de icke ett tydligt bevis på planlösheten i handelsverksamhetens utveckling? Icke behöfde allmänheten så många affärsbutiker för att bli betjänade. Det är en stor förlust som göres, då onödiga affärsbutiker hyras, och lika oekonomiskt är det om för många personer sysselsätts inom affärsverksamheten. I Sveriges städer, sålunda landsbygden oräknandes, funnos enligt den officiella statistiken år 1904 icke mindre än 16,586 handlare. Det är dyrt att uppehålla ett sådant antal handlande. De voro upptaxerade för en nettovinst af 62,450,887 kronor. Och huru stora summor ha icke dessutom utbetalts i hyror för butiker, som äro alldeles öfverflödiga, och alla öfriga onödiga omkostnader? Allt detta få konsumenterna, d. v. s. de som köpa varorna, betala.

När man ser dessa väldiga millioner, som nu öfverflyttas från konsumenterna till affärsmännen, och då man går en gata fram, i hvilken stad som helst, och ser huru affärsbutikerna ligga den ena vid den andra på ömse sidor om gatan, och samma bild upprepar sig gata upp och

gata ned, då måste man ovillkorligen fråga sig: är det nödvändigt att handeln skall vara ordnad på detta planlösa sätt? Är det till förmån för den stora allmänheten att ett antal handlare uppehållas, som ha rättighet att tilldraga sig millioner kronor från allmänheten?

Det är ej nödvändigt att det skall vara så. Konsumenterna kunna samman-sluta sig och bli sina egna handlande. D. v. s. de bilda föreningar, som ha till uppgift att utöfva affärsverksamhet och hvilka skola förhindra de stora affärs-vinsternas öfverflyttande från allmänheten till handlandena. Sådana föreningar finnas i de flesta länder; i Sverige ha vi omkring 600 sådana organisationer.

Dessa organisationer kallas kooperativa föreningar eller konsumtionsföreningar.

I allmänhet börjas dessa konsumtionsföreningar mycket anspråkslöst, ofta endast med öppethållande af affärsbutiken, hvilken kan vara förlagd i en gammal bryggstuga eller dylikt, endast på kväl-larna med styrelsen som expedit. Sedan sker utvecklingen allt efter som medlemmar sluta sig till föreningen, och inom relativt kort tid, endast några år, öfverraskas man af att den lilla organisationen, som började så anspråkslöst, vuxit ut till en stor affär som är den stabilaste af samtliga på platsen. I Sverige ha vi affärer, som haft denna anspråkslösa början, hvilken nu ha omsättning af i det närmaste en half million kr. och med vinster öfverstigande 32,000 kronor om året. Och i England ha vi föreningar, hvilka börjat lika anspråkslöst, som nu ha omsättning af öfver 28 millioner kr. och vinster på 2 millioner kr. om året. Så är förhållandet med konsumtionsföreningen i Leeds. Denna förening har i andelskapital icke mindre än 17³/₄ millioner och har en hel del olika fabriker som under 1905 hade en tillverkning på 3¹/₄ million kr. Under de senaste fem åren har denna förening haft i omsättning öfver 135 millioner och i vinster 18 millioner kr.

Hvad kan anledningen vara till sådana storartade resultat? Helt enkelt det sy-

Sprid Tjänarinne-Bladet bland vänner och bekanta!

stem, hvarefter föreningarna arbeta. Det beror på den levande kraften, som ligger i Kooperationen, på de sunda principer kooperatörerna lagt till grund.

Dessa principer äro i korthet följande: Konsumenterna sammansluta sig för att själfva tillvarataga handelsvinsten. Denna vinst fördelas, sedan bestämd ränta lämnats på andelskapitalet, till köparna allt efter inköpen i affären. Allt efter som en medlem gjort inköp i affären får han sålunda vinst. Detta gör att medlemmarne bli särskildt intresserade af att göra inköpen i sin egen affär. I affärerna tillämpas kontant betalningssystem, så att de, hvilka betala sina varor, slippa betala för dem som uraktlåta detta. Genom kontanthandeln kommer medlemmarne icke i skuld och föreningen har rikligare med kapital till sitt förfogande. Antalet handelsbutiker regleras och kooperatörerna, som peka på det oändliga slöseri de många onödiga handelsbutikerna äro, komma icke på tanken att lägga butikerna bredvid hvarandra, såsom den privata affärsvärlden kommer sig till last. Allt efter som kooperatörerna kunna göra sig gällande reglera de alltså handelsbutikernas antal, så att konsumenterna icke behöfva uppehålla ett öfverflödigt antal butiker, ofta lyxuösa, under det de flestas bostäder äro till ytterlighet anspråkslösa.

De många föreningarna sammansluta sig så i ett gemensamt förbund, hvilket upprättar en engrossaffär, från hvilken konsumtionsföreningarna göra sina inköp, för att såmedels åt sina medlemmar rädda den vinst som grossörerna eljest skulle inhösta.

Denna föreningarnas partihandel upprättar så egen tillverkning å de artiklar, som skola förbrukas. Genom denna organisation ha vi först fastslagit den gemensamma solidariteten mellan de olika handelsföreningarna, i stället för handelsmännens konkurrens ha kooperatörerna fastslagit samarbete och solidaritet. Vidare öfverflödiggöres den mångfald af mellanhänder som nu existerar å affärsområdet. Kooperatörerna vilja att konsumenten skall genom egna organ direkt möta producenten och såmedels undgå oskäligen fördyring af produkten.

I Sverige ha af de befintliga konsumtionsföreningarna omkring 130 sammanslutit sig i kooperativa förbundet med ett medlemsantal af omkr. 25,000. En partihandelsverksamhet har påbörjats, som för 1905, det andra verksamhetsåret, haft en omsättning af 750,000 kr. och en vinst af omkr. 13,700 kr. Detta är dock endast en liten början. För ett fåtal år sedan började Danmarks kooperatörer på samma sätt. 1905 hade deras partihandel en omsättning af 26 $\frac{1}{4}$ million kr. med en vinst af 1,172,598 kr. Nu har deras partihandel fabriker på en hel del områden.

Och huru mäktigt har icke den engelska partihandelsföreningen visat sig. Den hade en omsättning 1905 af 377 $\frac{1}{4}$ million kr. Däraf tillverkades vid egna fabriker för 64 $\frac{1}{3}$ million kr. Denna partihandel har ett kapital till sitt förfogande på öfver 71 millioner kr. Vin-

sten uppgick för 1904 till öfver 6 millioner. I vinster ha på 41 år hopbringats 73 $\frac{1}{3}$ millioner. Detta endast i den engelska *partihandeln*.

I Storbritannien har vidare inom *konsumtionsföreningarna* under de senaste 42 åren i vinster hopbringats 2,440 $\frac{1}{3}$ millioner kr., som till medlemmarne fördelats efter köpta varor. Omsättningen under samma tid uppgår till den enorma summan af öfver 26,021 millioner kr.

Öfver 2 millioner personer äro anslutna till de engelska konsumtionsföreningarna. Dessa ha ett kapital af 453 millioner kr. till sitt förfogande. Omsättningen inom dessa konsumtionsföreningar uppgick för 1904 till 1,068 millioner med en vinst af 168 millioner — enorma summor för ett års verksamhet!

Denna väldiga rörelses vagga stod i en anspråkslös lokal, belägen vid en storstads bakgata. Och som faddrar stodo ett tjugotal fattiga arbetare, som hade tillräckligt mod att utsätta sig för kamraters och allmänhetens hån.

Så mäktig kan en rörelse växa, som bygger på sunda principer. Men en viktig faktor för rörelsen är att kvinnorna, de som skola göra inköpen af lifsförnödenheterna, första Kooperationen och äro intresserade af densamma. Huru beklagligt är det icke ställt i detta hänseende i vårt land. Vi ha tusentals familjer som leva på svältgränsen, tusental mödrar som ej kunna gifva sina barn tillräcklig föda, som lida under en ständig brist på nödvändighetsartiklar. Under det de så göra kasta de bort de fåtal slantar de äga till handelsmännen och få ej så stor valuta för pengarna som de skulle ha. De bidraga till upprätthållandet af de många onödiga butikerna, de lämna sitt bidrag till de stora onödiga omkostnader, det nuvarande affärlifvet består sig med, de bidraga vidare till den stora skatten till handelsmännen af 62 $\frac{1}{2}$ millioner, som för öfrigt ej stannar vid detta belopp utan stiger för hvarje år. Alla dessa onödiga utgifter midt under knappa omständigheter, ofta under skriande nöd!

Hvarföre denna inkonsekvens? Troligen i de flesta fall på grund af okunighet. Man vet ej något om Kooperationen, vet ej hvad den kooperativa rörelsen vill.

I England finnes ett kvinnligt kooperativt gille, som bildades 1887 af 7 kvinnor. Det tog till sin uppgift att hufvudsakligast bland kvinnorna sprida de kooperativa idéerna och verka för anslutning till konsumtionsföreningarna. Nu har detta gille 26,000 kvinnor inom sin organisation. När skola vi få ett sådant kvinnligt gille? Huru länge skall det dröja innan någon kvinna här uppträder för att organisera en sådan kvinnlig agitationsarmé, som skall gå ut till medsystrarna ute i lifvet och visa på de fördelar det kooperativa handelssystemet har?

Det behöfdes mycken agitation bland kvinnorna för att visa på det kooperativa systemet, och det torde ej vara

tvifvel underkastat att icke just kvinnorna själfva äro bäst lämpade till detta agitationsarbete.

Blifva kvinnorna en gång påvisade hvad det kooperativa handelssystemet har för uppgift, skola de säkert icke stå svarslösa inför den fråga rubriken på denna artikel innehåller.

M. Sundell.

Kunskap är makt.

Lys över Landet, —
Det er det vi vil.
Jacobsen.

Jag undrar om man inte en stund på dagen blir trött på den värld man har omkring sig. Man längtar från frun som talar om hushållsgöromålen, från barnen som käxar och bråkar, man längtar till en stilla stund i en stilla vrå för sig själf. När man ändtligen kommit i ro, och hvilans och tystnadens första behag äro borta, då längtar man efter något, efter någon. Men inte den och inte den, de prata bara om sän't och sän't, och just ingenting roligt eller intressant. Och i ensamheten kommer hela vidden fram af det fattiga, glädjelösa lif man lefver, ett lif, visserligen fyllt af samhällsnyttigt och nödvändigt arbete, men ofta med så litet glädje för de utöfvande själfva.

Men det finnes dock oaser i lifvets torra öken. Och i dem finnas källor. Och en rik källa till lifsglädje äga vi i böckerna. I och genom dem stå vi i förbindelse med forna och närvarande tiders största andar, och genom dem ligger hela lifvet öppet för oss.

Om människorna rätt tänkte på hvad de äga i böckerna, så skulle lifvet med ett slag blifva rikare och ljusare för dem. Genom dem kunna vi till vår egen lilla lifskänedom lägga så mycket större och snillrikare människors lifserfarenhet.

Böckerna sätta våra tankar i rörelse, så att vi genom dem utbilda vår tankeverksamhet och därigenom äfven vår reflektionsförmåga. Och tanken behöfver så väl uppodlas. Förrän det är gjort kan vi intet så, och utan säd inga skördar. Kunskap ger makt och makt ger frihet!

I nutidssamhället kämpar penningen en obarmhärtigt strid med upplysningen om makten; därför, ju mindre pengar vi förfoga öfver, ju mera kunskap och förstånd äro vi i behof af. När därför tjänarinnorna vill föra sin kamp för bättre lifsförhållanden så måste de också skaffa sig vapen därtill; och vapnen heta upplysning och bildning.

Då svarar ni, att det vilja vi men äro ej i tillfälle därtill. Dock har man ärlig vilja kan man komma långt på den vägen, och försök, så skola ni finna att det sedan blifver ett behof och att ni hvarken kan somna om kvällen eller arbeta om dagen, om ni ej har med er en af de väckande eller ljusbringande tankar ni funnit i en af edra älsklingsböcker.

Att tjänarinnorna ej hafva så god tid att läsa är ju ett faktum, men därför vill jag också påpeka att det beror ej blott på huru mycket man läser, utan på hvad och huru man läser. Man kan läsa blott några sidor och på dem kan man lefva både en och flera dagar. Då man har sådana sysslor som tjänarinnorna kan man sköta både sitt yttre och inre lif.

Samtidigt med att man skalar potatisen eller sopar golvet kan man gnola en vers af Fröding eller Heidenstam, eller i sitt stilla sinne beundra hvad man läst om revolutionens hjältemodiga kvinnor, deras uppoffringar för sitt land och friheten, eller fundera på hur kvinnans rösträtt skall lösas. Och så småningom går man i köket och bildar sig utan att man själf vet om det. Men försök därför hvarje kväll eller om morgonen, blott medan kaffet kokar, få läsa, om så endast tio minuter, så att ni har något att lefva på under dagens lopp. Men då vill jag också säga att det skall vara något att lefva på. Här i Stockholm fins riklig tillgång på goda böcker genom lämbiblioteken; särskilt kan omnämnas Stockholms Arbetarebibliotek i Folkets Hus, där man mot en ringa afgift kan få låna nästan allt hvad man önskar. Detta bibliotek begagnas i så stor utsträckning af de manliga arbetarne, så ni knappast kunna ana det, ty läslusten och lusten att bilda sig är hos dem en helt annan än hos kvinnorna. Därigenom komma de före; komma då ej kvinnorna med, hvad blir följden? Jo förakt och förtryck. Det blir ej blott klassförtryck, utan därtill kommer en lika farlig fiende att kämpa emot, könsförtrycket; ty det är lika svårt att förtryckas af sina egna som af främmande. Då det nu finnes tillgänglig god litteratur så låt oss fröjda oss med den. Tidningarna skola vi ju också läsa; men allt hvad de innehålla är ej lifgivande. Olycks-händelserna t. ex. bruka folk dö af både andligen och lekamligen. Följetongen är i de flesta fall dålig. Men i tidningarna finns ju annat. Om ni ej med detsamma kan intressera er för politik och riksdagsförhandlingar så finns det ofta anmälningar af böcker (hvaraf ni kan få reda på en hel del som ni sedan kan efterhöra på lämbiblioteket), konst och teater samt många intressanta uppsatser. Men lägg framför allt bort att läsa om olycks-händelser och mord, ty det förstör nervsystemet och stjäl bort tiden för annan nyttig läsning. Huru oupplysta och litet utvecklade människorna i allmänhet äro bevisas däraf, att tidningarna så mycket sysselsätter sig med hemiska saker. Vi tycka det är rätt, då spanjorerna med glädje mod äse en tjurfäkting, där blodet flyter i strömmar från de för publikens nöje uppristade och döende människorna och djuren. Men är det ej samma känslor, fast för oss själfva maskerade, som låter oss frossa i de hemiska saker som tidningarna, tack vare läsarna, äro så pigga att publicera. Lägg därför bort att läsa brottmåls-historier!

Då man börjar läsa, blir man med-

veten om att man måste läsa mera för att få en överblick öfver lifvet, världen och dess förhållanden. Vi lära oss då äfven förstå sammanhanget, få se huru släktet, liksom individen, vuxit från en obetydlig början till våra dagars rika möjligheter. Det gifves nu så många vetenskapliga uppsatser, i hvilka vi få lära känna jordens utvecklingshistoria. Vi få på det viset af vetenskapen till skänks allt det arbete och all den möda den haft, för att rädda människorna från gångna århundradens vidskepelse. Detta bör äfven, då vårt förstånd blifvit upplyst, rädda oss från att hänge oss åt första bästa religiösa sekt, som vill taga oss under armarna.

Hvad är det som gör människorna i Ryssland så vidskepliga? Jo, den djupa okunnigheten. Äfven vi äro vidskepliga, fast vi ej märka det så mycket själfva; men när vi rannsakar hjärtan och njurar så skola vi nog se, att äfven vi hafva behöf af så mycken bildning vi möjligen kunna få. Och därför, jag upprepar det ännu en gång, måste vi läsa. Inte en roman till slut för att se huru det går (då är det bara att titta i slutet), utan sådant som kan gifva oss förklaring på huru vårt lif kan bli rikt och fritt, huru vi skola kämpa mot andligt mörker och högmod, och huru vi därför först få gå till doms med oss själfva. Somliga böcker skola för oss blifva en spegel liksom lifvet är det; och liksom det lär oss att det vi ej finner godt och vackert hos andra, det böra vi utrota hos oss själfva, så skola böckerna, d. v. s. de goda människorna som lefvat med sitt exempel och sitt tal, blifva våra lärare och föredömen.

Ty att blifva bildad, det är ej att ha gått i skolan så och så många år och fått betyg på att man är mogen, utan det är att se med ögonen, höra med öronen och förstå med förståndet. Är det då godt så kan man lika väl själf bilda sig som någonsin en skola kan göra det; ty många af dem som med goda betyg lämnat skolan, hvarken äro eller någonsin komma att bli bildade, ty de förstå ej bildningens innersta natur och väsen.

Kom därför ihåg hvad ni skyller er sak och sök upplysning. Ty kunskap är makt och makt ger frihet, alltså ingen frihet utan kunskap.

Esther Borge.

Några drag ur blom-mornas lif

var ämnet för d:r Bengt Lidforss' föredrag å Malmö tjänarinneförenings offentliga möte den 26 mars i Folkets hus' festsal.

Tal hade valt ofvanstående ämne, icke därför att han — i likhet med våra dagars poeter — ville göra några jämförelser mellan blommor och representanter af det vackraste könet, utan fast mer af det skälet att man i allmänhet hade så rysansvärdt liten kännedom om vissa lättförståeliga och högst intressanta drag ur blommornas lif.

Kunna växterna se, höra, känna, smaka etc. liksom vi människor, eller äro de ett rent vara?

Länge var det omtvistadt, hvilken af dessa frågor man egentligen borde bejaka, men slutligen blef det genom ovedersägliga bevis klargjort att växterna ha sinnen likasom djur och människor.

Att växterna ha synsinne, att de förmå fatta hvarifrån ljuset kommer, är helt påtagligt, enär de t. ex. böja sig ensidigt mot ljuset. Därigenom att de kunna böja sig allt efter ljusets utgångspunkt, bevisas ock deras förmåga att kunna röra sig. De ha ock förmåga att noga urskilja olika färgnyanser; därpå har vetenskapsmannen gifvit talrika bevis. Man kan lätt själf göra sig öfvertygad om sanningen af detta påstående, att växten har synförmåga; om man t. ex. höljer öfversta ändan af en hafreplanta i en svart hätta, så skall man helt viest finna, att den, om ljus tillsläppes densamma, ej kommer att vrida sig mot ljuset, hvilket däremot blir fallet, så snart hättan aftages. Detta enkla experiment ger också vid handen, att de organ hos växten, som hos djuren motsvaras af ögonen, ha sin särskilda plats åt sig anvisade, nämligen toppen af plantan. Hvad vill då växterna med ljuset, enär de så sträfvat mot det? Man har uttalat den lyckligt funna bilden, att detta ljus har för växten samma betydelse som värmen i spiseln. Ty för att växterna skola kunna genom kolsyrans tillhjälp bilda närande substanser behöfva de ljus.

Växterna behöfva vatten, de känna törst. Deras rötter ha förmåga att kunna vid behöf växa sig tillräckligt långa för att kunna uppnå ett jordlager, som kanske innehåller mera vatten än de öfriga i närheten.

Hvad växternas känselsinne beträffar, har man funnit, att växter finnas som äro cirka tio gånger känsligare än de känsligare stälarna i vår hud.

Växternas smaksinne är högt utvecklad. Det finns växter som lefva af att snylta från andra växter. Sådana snyltväxter välja alltid med förvånansvärd urskilningsförmåga ut sina s. k. värdar; de låta aldrig sina sugtrådar arbeta på utdöda plantor. Bakterierna, dessa lägst stående växter, ha gett bevis på ett starkt utveckladt smaksinne; de ha med glädje rusat till måltid af sur mjölk, men däremot på det bestämdaste vägrat smaka sprit, om detta tillföres dem — de äro sålunda ett slags nykterhetsvänner.

Hörselsinne har man däremot ej kunnat upptäcka hos växterna. De kunna ej uppfatta ljudvägarna; man har sagt, att de äro absolut stendöfva.

Däremot ha de i motsats mot djur och människor ett sinne för tyngdkraften. Detta har också bevisats genom några enkla iakttagelser af växternas växtsätt, dels i normalt tillstånd och dels skadadt.

Därefter klargjorde tal. i några få ord likheten mellan växternas befruktning och de högre djurens, hur blommornas strålande färger, honungsdoftande kalkar o. d. ej äro annat än skyltar i befruktaingens intresse.

Växterna kunna förnimma yttervärlden men något jämförligt med vårt förstånd ha de dock ej; deras rörelser äro rent omedvetna reflexrörelser. Vetenskapen säger, att växterna äro »fördummade» genom ett alltför maktigt lefnadssätt.

(Malmö-Tidningen.)

Vi kunna ej annat än djupt beklaga det bristande intresse för intellektuella frågor, som Malmö tjänarinnor visade genom att så fåtaligt besöka detta möte.

Karin Reix.

Tjänarinneföreningens platsanskaffningsbyrå,

Grefteuregatan 20 C,

öppen 11—4. Allm. tel. 94 39. Billig förmedlingsavgift. Ingen inskrifningsavgift.

En kooperativ syfabrik.

I Stockholm har på initiativ af kvinnliga organisationer bildats en kooperativ förening, hvars namn är

”Kooperativa Syfabriken Linnéa, förening utan personlig ansvarighet.”

Föreningens ändamål är att tillverka och försälja beklädnadsartiklar (hufvudsakligen underkläder för såväl kvinnor som män) samt bedriva annan därmed sammanhängande verksamhet.

Medlemskap kan vinnas af såväl enskilda personer som organisationer. Inträdesavgiften är 50 öre. Föreningen är grundad på andelar af fem (5) kronor, hvilka få betalas antingen kontant eller ock genom afbetalning. Hvarje medlem skall hafva minst en andel.

Af uppkommen vinst skall, sedan afsättning till fonden verkställes, utdelas högst fem (5) % af andelskapitalet och återstoden fördelas med lika procentsats af köpta varor och arbetspersonalens årslön.

Vi uppmana alla tidningens läsare, att *kraftigt* understödja detta företag genom att som medlemmar ansluta sig till föreningen.

Andelsteckning kan ske och närmare upplysningar erhållas på Tjänarinneföreningens expedition.

Soaré

till förmån för Tjänarinneföreningens verksamhet anordnas tisdagen den 8 maj kl. 8 e. m. å *Grand National*, Regeringsgatan 72.

Medverkande: fröknarna *L. Gagge, A. Ehnemark, L. Schulte*, hrr *Axel Rammqvist*, premieaktör *Wilhelm Tunelli* samt *Gyllenhammarska Trion* och *manskvartetten »N. M.»*

Biljetter å 1 kr. och 75 öre säljas på Tjänarinneföreningens expedition, Greftegatan 20 C, (öppen 11—4) samt öfverblifna vid ingången.

Tjänarinnor, understödjen vår verksamhet genom att besöka soarén.

Ur verkligheten.

Stockholmsbild
för Tjänarinnebladet.
Af *Walborg Ulrich*.

(Forts. fr. nr 1, 1906.)

»Fästman!!» »Hennes nåds» vrede försvann; här var ingenting mer att hoppas eller fundera på. Hon blef stel, som om hon sväljt en eldgaffel, räckte Anna betygen och sade öfverlägset och bestämdt: »Jag tar aldrig i mitt hem en jungfru, som har fästman. Utom allt obehag det för öfrigt för med sig, anser jag det inte passande för mina döttrars skull» — och med en nedlåtande böjning på hufvudet seglade hon majestätiskt in genom salen.

När Anna kom ned på gatan och berättade alltsammans för Hilda, blef denna alldeles utom sig. »En sådan nedrig käring» utbrast hon »skall man inte få ha hvarken syskon eller fästman, bara därför att man tjänar. Det är gement! Och hvad hade hennes döttrar med Birger att göra? Om jag hade varit som du, så hade jag sagt, att jag ville ha min fästman för mig själf och anhöll, att

hvarken frun eller fröknarna tittade på honom en gång. Passandel! Hm, det skulle allt vara lifvadt, att veta huru hon själf var som förlofvad, eftersom hon tycker det är något opassande i det. Men gudbevars, det är väl passande, när det är fråga om fint folk, för den ena af fröknarna är ju förlofvad hon med, och hennes fästman är där hvar eviga kväll, och de sitter och kuttrar till kl. 11—1/2 om kvällarna, och se'n skall han lysas nerför trapporna, så att jungfrun kommer inte i säng förrän efter 12, och på morgonen skall frukosten vara i ordning en kvart öfver 8, för herrn skall vara på kontoret kl. 9».

»Hur vet du allt det där?» frågade Anna förvånad.

»Jo, jag gick in på magasinet och köpte några chokladcigarer åt Lottens ungar för att få veta lite af frun om herrskapet, och så mycket begrep jag tvärt, att inte var det någon plats för dig, inte. Hon lär aldrig ha en jungfru mer än högst ett halfår, och ibland stanna de inte ens så länge. Det hördes ju, att hon var svår, men att hon skulle vara en sådan markatta, det kunde jag ändå inte föreställa mig. Det är väl inte underligt, att flickor nu för tiden inte längre vill tjäna utan hellre gör något annat, när de kan riskera att bli beroende af en sådan där». Hilda vände sig om och kastade en hotfull blick uppåt fönstren. »Om jag bara hade någonstans att bo, så skulle jag minsann försöka komma in på kartongfabriken som Ida. Hon får 8 kronor i veckan nu, och om ett eller två år till kan hon ha 12 eller 13, och då har hon sina kvällar och söndagar fria, och ingen behöfver lägga sig i om hon så har 10 fästmän».

»Du är då precis som att tända eld i krut. Och när du blir ond, vet du aldrig hvad du säger för dumheter, och så är du orättvis också. Tänk på fru Berggren, hur snäll hon alltid varit mot mig och Birger. Hur många gånger har hon inte sagt åt mig att bjuda honom på smörgås, om han kommit upp någon kväll, eller att

koka kaffe, om det varit en söndagsförmiddag. Och som hon lärde mig sy på maskinen och klippa till underkläder — tror du, att någon på en fabrik skulle bry sig om, ifall du inte hade annat än trasor att sätta på dig? Och för resten är 12 kronor i veckan inte alls så mycket, som det låter när man skall betala bostad, mat, tvätt, ved och lyse och så kläda sig dessutom. Då är det allt mycket mera att ha allt det där och få använda sin månadslön till sina kläder och andra nyttiga saker.

»Ja, jag kan hela den där visan utantill, det är väl hundrade gången du predikar det där för mig. Men jag säger ändå att hellre ville jag fara litet illa med mat och bostad om så skall vara, bara jag fick vara fri, när jag har slutat mitt arbete för dagen och inte behöfde stå på tå för en »hennes nåd» både vaken och sofvande!»

Hilda blef alltid häftig, när de kommo in på detta ämne, och Anna blef ledsen, ty hon fruktade att Hilda en vacker dag kunde följa sin frihetslängtan, och hon visste att systemens lifliga sinne inte länge skulle uthärda det evigt enahanda i en fabrik.

Tysta gingo de vidare, hvar och en upptagen af sina tankar, tills de kommo till S:t Eriksgatan, där modern bodde hos deras äldsta syster Lotten.

Flickorna gingo in utan att knacka. Köket var tomt och i rummet satt Lotten med sin minsta flicka i knäet, medan de båda större lekte framme vid fönstret och lille Sven sof i sin bädd. Karin och Greta rusade jublande mot mostrarna, så snart de fingo syn på dem, men tystades tämligen omildt af Lotten, som fruktade att de skulle väcka lille bror. »Hvar är mamma?» frågade Anna, i det hon satte sig i soffan hos Lotten.

»Hon kommer strax, hon har bara gått ner efter bröd. Nej, Hilda, bråka inte med flickorna, då kan jag inte få dem att sova se'n, och jag vill ha dem i säng så fort som möjligt. Du såg väl inte Erik på vägen? frågade hon, i det hon åter vände sig till Anna.

»Erik? Nej, är han inte hemkommen än?»

»Jo bevars, han var hemma ett slag, men så skulle han gå till Larssons för att se om det var något nytt i tidningen i kväll och på den vägen är han. Nu kommer han väl hem full och har gjort af med hvarstenda öre. Jag fick inte mera än matpängarna för veckan, men vi ha snart hyran och det ville jag ha skulle lägga undan till i dag, innan han gick ut.»

»Stackars Lotten, var icke ledsen, han kommer nog snart» tröstade Anna, fastän hon inom sig var alldeles öfvertygad om att Lottens fruktan skulle besannas. »Hur är det med dig själf nu, Lotten, du ser så trött ut?»

»Ähjo, det är just inte underligt. Ellen är så orolig, att jag inte fått sova något på hela veckan. Hon håller visst på att få tänder.»

(Forts.)